

EINDELOOS

TIJDSCHRIFT VAN DE STUDIERICHTING GESCHIEDENIS AAN DE UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

POLITIEK EN PLEZIER

EINDELOOS waait met alle winden mee. Is de samenleving hedonistisch, dan zijn wij dat ook. Maakt er zich onvrede van de mensen meester, dan werken we daar vol hartelust aan mee. Men is tegenwoordig weer bijzonder geïnteresseerd in binnen- en buitenlandse politiek. Ondanks dat dit een gegeven is dat enkele jaren geleden nog volstrekt onbestaanbaar was zijn wij er erg content mee.

De vele onderwerpen die ineens voor publicatie geschikt zijn stellen ons in staat dikke Eindelozen te produceren. Met bosjes van enthousiasme op de wangen stormen redactieleden de vergadering binnen. Wat een leuk onderwerp ze nu wel weer niet verzonnen hebben en of ze er toch alsjeblijft een mooi artikel over mogen schrijven.

Natuurlijk komt het er dan op aan een verantwoorde selectie te maken om tot een goede mix van interessante stukken te komen. Volgens ons is dat wederom gelukt.

Had je altijd al willen weten wat Aboe Jahjah's drijfveren zijn? Hoe de NAVO nou eigenlijk tot stand gekomen is of hoe de Romeinse keizers omgingen met dissidente geluiden? EINDELOOS beantwoordt al je vragen. Wat een kennis ligt er weer voor het oprapen, welk een intellectuele verrijking!

Naast alle zware kost is er natuurlijk ook ruimte voor ontspanning van het brein. Geniet van de columns, de belevenissen van onze verslaggever Melchior in Hongkong, van Lucs bijna poëtische verkenning van begraafplaats Zorgvliet en het bezoekje dat Rachel en Maria aan docent Fred Spier brachten. Veel leesplezier en tot over twee weken!

*Errik Buursink
Hoofdredacteur*

HET VERDRIET VAN BELGIË

DOOR EMIL TUYTEL - Afgelopen december werd de Belgische stad Antwerpen na de moord op een Marokkaanse jongen opgeschrikt door heftige rellen tussen allochtone jongeren en de politie. Abou Jahjah, een Belg van Libanese afkomst, ontpopte zich tijdens deze rellen tot officieuze leider van de allochtone jongeren die strekten tegen de politie. Enkele dagen later werd hij opgepakt omdat hij zou hebben aangezet tot geweld.

Met dit optreden en de arrestatie die er op volgde kwam de organisatie waarvan Jahjah voorman is, de Arabisch Europese Liga, prominent in het nieuws. Deze organisatie, die zich opwerpt voor de belangen van allochtonen in België maakte bij politici in België en Nederland (na bekendmaking van vestigingsplannen daar) heftige reacties los. Sommigen gaan zelfs zover dat zij vinden dat de organisatie verboden moet worden. Abou

zo fel?

Abou Jahjah wordt geboren in Libanon, tijdens zijn jeugd wordt zijn geboortestad verwoest door de oorlog met Israël. Op jonge leeftijd trekt Abou Jahjah naar Europa om daar een toekomst op te bouwen. Uiteindelijk vestigt hij zich in de Belgische stad Brugge waar hij werk zoekt en zichzelf de Nederlandse taal leert. Vervolgens gaat hij studeren en na zijn studie afgerond te hebben treedt hij in

dienst bij de Vlaams Socialistische Bond, waar hij de opdracht krijgt een draagvlak te creëren voor integratie binnen deze bond. Zijn dienstbetrekking is echter van korte duur. Na enkele opinie stukken in de krant geschreven te hebben, waarin hij volgens zijn werkgever segregatie van bevolkingsgroepen propageerde, kan hij zijn biezen pakken.

Jahjah heeft na zijn arrestatie laten weten strijdlustiger te zijn dan ooit. Zijn credo: als gemeenschap een krachtige positie bereiken binnen de grenzen van de wetgeving.

Wie is deze man, waar staat zijn organisatie voor en waarom zijn de reacties

Op zoek naar werk en zich niet meer thuis voelend in Brugge begeeft Abou Jahjah zich naar Antwerpen, waar hij werk vindt bij de Federatie voor Marokkaanse verenigingen. Ook deze baan is geen lang leven beschoren.

Lees verder op de volgende pagina

Vervolg van de vorige pagina

Als blijkt dat hij meedoet aan pro-Palestina betogingen en zich inzet voor het aanklagen van de Israëliische president Sharon voor oorlogsmisdaden word zijn contract niet verlengd. Vanaf dat moment richt Abou Jahjah zich volledig op de dan inmiddels opgerichte Arabisch Europese Liga.

Hardere aanpak

Het afgelopen jaar zijn heel wat mensen ervan overtuigd geraakt dat de integratie van de grote groep islamieten in Nederland en België mislukt is. Er word wel gesproken van het multiculturele drama. Met de softe aanpak van de afgelopen jaren lijkt niet veel bereikt en het is tijd geworden om de zaken op een andere manier aan te pakken. Men roept om een hardere aanpak. In Nederland heeft dit geleid tot ideeën als de gedwongen spreiding van bevolkingsgroepen om zo zwarte wijken of gettovorming tegen te gaan en het verbieden van jonge mensen te trouwen met iemand uit het land van afkomst en deze persoon vervolgens naar Nederland te laten komen.

Ook het opleggen van economische sancties aan immigranten die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen of hen desnoods het land uit zetten en het onderzoeken van de mogelijkheid om islamitisch onderwijs te verbieden, zijn enkele van deze ideeën. Of men het hier nu mee eens is of niet: deze ontwikkelingen zullen waarschijnlijk bijdragen aan een versnelde integratie van de allochtone gemeenschap, voor zover dat nog niet gebeurd is.

Abou Jahjah en de AEL willen deze ontwikkelingen een halt toe roepen. Zij vinden dat iedereen die de Belgische of Nederlandse nationaliteit bezit dezelfde rechten heeft en dat men bij welke regeling men ook invoert rekening moet houden met het gelijkheidsprincipe van de bevolking. Het kan volgens hen dus niet zo zijn dat islamieten die bij elkaar wonen in een zwarte wijk gespreid worden of op enige andere wijze gedwongen worden zich te mengen met de blanke bevolking. Wanneer men dit wel doet, dan dient dit ook in blanke wijken te gebeuren. Anders is het onrechtmatig en getuigt het van racisme. Op deze manier wordt segregatie in de hand gewerkt.

Maar als er binnen de grenzen van de wet geen andere oplossing gevonden kan worden dan is deze segregatie het logische gevolg, vindt Jahjah.

Couscous en voetbal

Gedwongen assimilatie is volgens Jahjah fascisme. Men mag de islamitische bevolking niet dwingen om zich volledig aan te passen aan de heersende cultuur, en haar eigen gewoontes terug te brengen tot het eten van couscous en het aanmoedigen van het eigen voetbalelftal. Dat zijn ondemocratische maatregelen waar tegen gestreden zou moeten worden.

Wat Abou Jahjah wil is dat iedere moslim met de Belgische of Nederlandse

nationaliteit ook als een Belg of Nederlander behandelt wordt. Daarnaast moet hij de ruimte krijgen om moslim te zijn met alles wat daarbij hoort, ook als dit onplezierige gevolgen heeft. Dit brengt met zich mee dat dit laatste wel binnen de grenzen van de wetgeving blijft.

En dat is waar het botst tussen enerzijds de voorvechters van een hard integratiebeleid, die verregaande maatregelen willen en hiervoor desnoods de wet willen veranderen, en aan de andere kant Abou Jahjah, die opkomt voor de belangen en rechten van Nederlanders en Belgen die zich moslims voelen en dit willen uitdragen.

Angst en onwetendheid

Natuurlijk heeft Abou Jahjah gelijk als hij pleit voor gelijke behandeling van individuen, ook als deze er andere gewoontes op nahouden. Juist dat aspect van onze samenleving heeft er na de Tweede Wereldoorlog voor gezorgd dat we in een maatschappij kunnen leven waarin iedereen zich gewaardeerd voelt. Maar Abou Jahjah moet ook begrijpen dat er op dit moment problemen zijn op integratiegebied, hoe moeilijk het ook in te schatten is op wat voor schaal deze problemen zich voor doen. Het zou onwaar zijn te ontkennen dat een concreet deel van deze problemen veroorzaakt wordt door islamitische jongeren. De schaal waarop dit plaats vindt is echter voor een groot deel te relativeren.

Een veel groter deel van de problemen wordt ingenomen door een gevoel van angst ten opzichte van de allochtone gemeenschap, veelal voortkomend uit onwetendheid en vooroordelen.

Als we een samenleving willen blijven die voor vele miljoenen minder bedeelde mensen op deze aarde een plek is om van te dromen, en waarvan het begerenswaardig is om er deel van uit te maken, zullen er zaken moeten veranderen. Onder andere dat gevoel van angst zal moeten verdwijnen.

Fingerspitzen Gefühl

Het is niet verkeerd dat er in deze tijd, waarin noodzaak en hype dicht bij elkaar liggen, iemand is die een kritisch geluid kan laten horen tijdens verregaande ontwikkelingen. Toch zal Abou Jahjah's werkelijke intentie door velen niet begrepen worden en de kans is groot dat deze welbespraakte moslim door de massa als beangstigend gezien wordt en in de extremistische hoek zal worden geplaatst. Uiterste voorzichtigheid en een grote dosis Fingerspitzen Gefühl is geboden om echt iets bij te dragen en niet tot polariserende factor te worden.

GERBEN SPREEKT!

Seks onder een dekbed is niet fijn! Dat weet ik, dat weet iedereen. Het is er veel te warm en het dekbed belemmert je in je bewegingsvrijheid. Ook erg ongebruikelijk is het omslaan van een dekbed om je naaktheid te verhullen voor je partner. Toch zijn er nog een aantal bevolkingsgroepen waar dit nog niet is doorgedrongen, namelijk de acteurs, actrices en regisseurs uit Amerika. Dat resulteert in films waarbij seksscènes een volle drie seconden duren en waar met veel geluk ondergoed te zien is. De bochten waarin acteurs en actrices zich wringen om maar niet naakt voor de camera te hoeven verschijnen heeft geleid tot de geboorte van een nieuwe term: functioneel bloot! Dat wil zeggen dat het bloot een functie moet hebben alvorens de dames of heren uit de kleren gaan. Wat mij betreft is dit een absolute drogredenering, want bloot is altijd functioneel! Het heeft de functie op te winden, te verafschuwen, of te desinteressereren. Met bloot kun je alle kanten op. Bloot is mooi, bloot is veilig en bloot zorgt niet voor een verval van normen en waarden, al kan deze samenleving best eens wat verval gebruiken. Dus als er in een film een seksscène voorkomt, vindt ik bloot ontzettend functioneel, want seks met kleren aan laat vaak van die nare vlekken achter. Sowieso is er al veel te weinig bloot in de media. Dat kan veel meer en veel beter. Waarom geen realistischere seksuele voorlichting aan kinderen? Ik geloof niet dat er met het op jonge leeftijd zien van seks een nieuwe serieverkrachter geboren is. Mensen die dit als ongewenst beschouwen knijpen hun ogen maar even dicht of gaan op zoek naar de dieper liggende oorzaak, namelijk een gebrek aan goede seks. Zoals iemand vanmiddag tegen mij zei: er wordt te weinig geknuffeld in deze samenleving. Ik heb drie keer moeten nadenken of ik het woord knuffelen wel zou gebruiken, aangezien dat voor veel mensen associaties oproept met een TV programma waarvan de naam mij na vele uren therapie ontschoten is. Maar beter kan het toch niet gezegd worden. Deze maatschappij is te koud, te kil, loos van erotiek en geilheid. Wanneer gaan eindelijk eens de gordijnen open, de lichten aan en de kleren uit?

NEDERLAND KIEST, NEDERLAND MEENT

DOOR EDWARD LIDDIARD – De politiek leeft weer in Nederland. De argeloze kijkbuiskijker en krantlezer heeft het afgelopen jaar ruimschoots de gelegenheid gehad zijn kleur in alle openbaarheid te bekennen. Na wekenlang kieswijzers in te hebben gevuld konden wij enkele weken geleden onze gang, al dan niet zwevend, naar het kieshokje maken om daar de definitieve stem uit te brengen. Nederland heeft gekozen en kijkt nu geduldig toe hoe er het één en ander wordt geformeerd. In de tussentijd is de aandacht geheel gericht op het Midden-Oosten en zien wij ons gesteld voor het volgende keuzemoment. De vraag is heel eenvoudig: ben ik voor óf tegen een oorlog in Irak? De ‘waaromvraag’ die daar op volgt is lastiger, maar niet onbeantwoordbaar.

Wekenlang hebben wij getuige mogen zijn van discussies tussen politici, deskundigen en journalisten over de publieke zaak, onze zaak. Een onderwerp dat nauwelijks aan bod kwam was het buitenslands beleid en onze positie ten opzichte van de op handen zijnde oorlog. Zodoende de argeloze kijkbuiskijker onvoldoende geïnformeerd in zijn uitgezakte bank achterlatend. Iedereen had de mond vol van Zalm-normen, ziektekostenpremies en blauw-op-straat. Alleen Jan Marijnissen sprak zich tijdens de campagne uit tegen de mogelijke oorlog in Irak. De overige politiek leiders draaiden voorzichtig om de brei heen. Een brei die naar mate hij heter wordt geserveerd steeds moeilijker te slikken valt. Er is nog te veel onduidelijkheid.

Mitsen en maren

Welke koers zal Nederland varen en hoe woelig zullen de baren zijn? Wie het weet mag het zeggen. Tot dusver lijken Jaap en Colin het wel met elkaar te kunnen vinden. En die patriots, ach, die zijn louter defensief. Het heeft er alle schijn van dat het overgrote deel van de Nederlandse bevolking achter de nieuwe oorlog staat, onder voorwaarde dat de VN daar een mandaat voor verleent. Toch zijn er te veel mitsen en maren om te spreken van een zuivere, eensgezinde stem van het volk. Net als in vele andere landen is ook de Nederlandse bevolking verdeeld.

Wie zijn tegenstem wilde laten horen had op 15 februari de gelegenheid om op de Dam in Amsterdam mee te schreeuwen, fluiten en zingen in een koor dat vele liederen op zijn repertoire heeft. Een koor met leden uit alle delen en geledingen van ons multiculturele landje. Alleen

al in Amsterdam hadden ruim 200 organisaties zich geschaard achter het initiatief dat zich het platform tegen de nieuwe oorlog noemt. Uiteraard waren de socialisten onder leiding van Jan Marijnissen in grote getalen aanwezig. De sociaaldemocraten en het Interkerkelijk Vredesberaad lieten het afweten. Pijnlijk.

Oorverdovende ouverture

Het vredeskoor zingt nu een toentje lager dan zij twintig jaar geleden deed, toen er honderduizenden mensen demonstreerden tegen de plaatsing van kruisraketten in onze achtertuin. Betekent dit dat de vredesbeweging geen rol van betekenis speelt? Laten we eerst maar eens afwachten tot het eerste schot is gelost en de eerste bodybags worden teruggevlogen naar de Nieuwe Wereld. Het is niet onwaarschijnlijk dat het rumoer op Capitol Hill dan zal aanzwellen tot een oorverdovende ouverture tegen de oorlog. Tot die tijd is het zaak om de dialoog lopende te houden. Een dialoog waarin wij goed naar elkaar moeten luisteren en niet bij voorbaat vanuit principiële gronden gesprekspartners mogen uitsluiten. Elk onderdeel is evenveel waard.

Daarom richt ik mij namens de gehele redactie tot de lezers van EINDELOOS met een oproep om u stem vooral te roeren. Dat kan in de kroeg onder het genot van een biertje, maar ook hier, met inkt op papier. Is het P.C. Hoofthuis werkelijk een duiventil? Of fladderen er ook enkele haviken rond? Laat het ons weten door uw zielerorselen op te sturen naar eindeloos_uva@hotmail.com.

DE GRONDSLAGEN VAN DE NAVO

DOOR ANNEMARIE BOS – Sinds de oprichting in 1949 speelt de Noord-Atlantische verdragsorganisatie een belangrijke rol in de internationale politiek. De NAVO is ook nu weer volop in het nieuws in verband met de crisis in Irak. Maar hoe is dit militaire bondgenootschap eigenlijk tot stand gekomen?

Het “Balance of power-systeem” verkeerde al in een crisis sinds 1914. Door de moderne oorlogsvoering was de oorlog niet alleen meer gelimiteerd tot het strijdtoneel in Europa zelf, maar verspreidde zich over de gehele wereld. Neutraal blijven werd steeds moeilijker. Hierdoor was het waarschijnlijk, dat de allianties die gevormd werden na 1945 wezenlijk anders zouden zijn als het traditionele Europese model. Ze zouden niet alleen meer tot stand komen bij specifieke conflicten, maar ook geleid worden door een meer algemeen idee van wat kan gebeuren als er een oorlog zou uitbreken. De diepste wortels van de NAVO als een politiek concept lagen dus in het feit, dat de bescherming van de Europese veiligheid nu verder ging dan West-Europa alleen.

Tijdens de slotfase van de Tweede Wereldoorlog, op 26 juni 1945, zetten de vertegenwoordigers van 50 landen in San Francisco hun handtekening onder het Handvest van de Verenigde Naties. De wereld hoopte dat men met de Verenigde Naties eindelijk een levensvatbaar raamwerk voor de vrede had gevonden. Slechts vier jaar later werd Europa opnieuw met een dreiging geconfronteerd, namelijk die van de Sovjet Unie, waartegen het Handvest van de Verenigde Naties alleen niet voldoende bescherming kon bieden. Het Handvest bevat echter een bepaling, namelijk artikel 51, waarin het recht van de leden is vastgelegd om zich individueel dan wel gezamenlijk te verdedigen tegen een eventuele gewapende aanval. Op grond van dit artikel 51 van het Handvest van de Verenigde Naties wendden tien Europese landen zich tot de Verenigde Staten en Canada om gezamenlijk een plechtige belofte van wederzijdse veiligheid te ondertekenen. Hierdoor zou de NAVO ontstaan.

Oude Europese orde verdwijnt

Naast het definitieve uiteenvallen van het Balance of Power-systeem, speelde ook het conflict dat de belangrijkste onderwerp van de naoorlogse Europese veiligheid werd - de Koude Oorlog - een

grote rol bij de totstandkoming van de NAVO. De nederlaag van twee grote militaire en industriële machten, Duitsland en Japan, had geleid tot het ontstaan van een enorm machtsvacuüm ten oosten en ten westen van de Sovjetunie. De Sovjetunie maakte gebruik van deze uitzonderlijk gunstige omstandigheden en voerde een expansionistisch beleid, daarbij gebruik makend van het krachtige Rode Leger. Dit beleid vormde al snel een bedreiging voor de vrede en de collectieve veiligheid. Het definitief verdwijnen van de oude Europese orde was zeer belangrijk voor het ontstaan van de Koude Oorlog, omdat dit machtsvacuüm, dat na de Tweede Wereldoorlog was ontstaan, nu kon worden opgevuld door de twee supermachten.

De internationale politieke factoren die leidden tot de oprichting van de NAVO zijn duidelijk. Maar hoe ging de uiteindelijke totstandkoming van het Noord-Atlantisch verdrag nou in zijn werk?

Samenhang en overeenstemming

Na de overgave van Duitsland hielden de Westerse democratieën zich aan hun beloften en begonnen te demobiliseren. Het merendeel van de Amerikaanse en Britse troepen werd teruggetrokken uit Europa en naar huis gestuurd. De andere Europese landen begonnen met hun wederopbouw. De Sovjet-Unie hield echter zijn oorlogsindustrie draaiende en zijn strijdkrachten op oorlogssterkte. Door de dreiging die van de Sovjet-Unie uit ging werd de hang van de West-Europese staten naar samenwerking steeds sterker. Bij gebrek aan samenhang en overeenstemming in het westen had de Sovjet-Unie meer kans om zijn voet tussen de deur te krijgen. Om deze reden stimuleerde Amerika de Europese economie met het Marshallplan. Amerika dacht dat Europa zonder haar hulp niet tegelijkertijd bezig kon zijn met de economische wederopbouw en met het opbouwen van een militaire macht om de Sovjet-Unie te kunnen tegenhouden.

De Amerikaanse regering wilde na de oorlog helpen met de bezetting en we-

deropbouw van Duitsland. Samen met de andere drie overwinnaars begonnen de VS met het stationeren van troepen in Duitsland. In maart 1947 demonstreerde president Truman in een toespraak, die de oorsprong was van de “Truman-doctrine”, dat hij geen enkele illusie meer koesterde over de mogelijkheid dat de conflicten met Stalin zouden kunnen worden opgelost. Hij deelde het Congres van de Verenigde Staten mee: “Het beleid van de Verenigde Staten van Amerika zal gericht dienen te zijn op het ondersteunen van vrije volkeren, die trachten zich te verzetten tegen pogingen van gewapende minderheden, of druk van buitenaf om hen te onderwerpen”. Hoewel de Truman-doctrine oorspronkelijk was bedoeld als maatregel tegen de op specifiek Griekenland en Turkije gerichte Sovjetdreiging, voelde de rest van Europa zich gesteund door deze woorden van Truman. Hiermee kreeg de verbintenis van Amerika met de veiligheid van Europa ook een nieuwe dimensie: het betrof niet alleen bescherming tegen een toekomstig Duits kwaad, maar ook tegen de dreiging van de Sovjet-Unie. De wederopbouw van Duitsland werd ook acceptabel gemaakt, omdat daarmee alle Europese landen werden geholpen.

Politieke dreiging

In het begin van 1948, en zelfs op het hoogtepunt van de blokkade van Berlijn, verwachtten de Verenigde Staten geen militaire aanval van de Sovjet-Unie op Europa. Er was toen geen acute militaire dreiging omdat enkele Europese landen kwetsbaar waren voor politieke instabiliteit. De Sovjet-Unie kon daardoor verdere verspreiding van het communisme buiten Oost Europa verwachtten zonder dat zij wapens hoefde te gebruiken. De dreiging van het communisme bleef dus een politieke dreiging.

Het voorstel voor de verandering van de oriëntatie van de Verenigde Staten in Europa en het overwegen van militaire verbintenissen kwam niet vanuit de VS zelf. De Britse minister van Buitenlandse zaken Ernest Bevin kwam in januari 1948 met een memorandum voor de op-

richting van een “Westerse Unie”. Alle vrije landen van Europa mochten lid worden en de Verenigde Staten zouden deze Unie steunen. Er zou begonnen worden met economische vraagstukken.

De Unie die Bevin voorstelde zou naar het voorbeeld van het Verdrag van Duinkerken bestaan uit een netwerk van bilaterale overeenkomsten. Het verdrag van Duinkerken was in maart 1947 door Frankrijk en Groot-Brittannië ondertekend. Volgens dit “Verdrag van Bondgenootschap en Wederzijdse bijstand” zouden de twee landen zich verenigen in het geval dat Duitsland opnieuw tot agressie zou proberen over te gaan. Volgens de bepalingen van het verdrag waren zij tevens verplicht, door middel van voortdurend overleg over problemen ten aanzien van hun economische betrekkingen, alle noodzakelijke maatregelen te nemen om de welvaart en economische stabiliteit te vergroten. Hierdoor zouden zij een effectievere bijdrage kunnen leveren aan de economische en sociale doelstellingen van de Verenigde Naties. Het idee werd warm verwelkomd, maar het verdrag van Duinkerken was specifiek gericht op de eventuele hernieuwde agressie van Duitsland.

Als antwoord op de ideeën van Bevin kwam de Amerikaanse regering met het idee voor een bredere militaire alliantie van West Europese staten, één die door de Europeanen opgezet zou worden en één waarmee de VS op een dag mee geassocieerd konden worden. Het Verdrag van Brussel kwam uit dit idee voort. In maart 1948 kwamen vertegenwoordigers van België, Frankrijk, Luxemburg, Nederland en Groot-Brittannië bijeen, om zich te buigen over de bepalingen van dit verdrag van wederzijdse bijstand. In het verdrag van Brussel verplichtten deze vijf landen zich een gezamenlijk defensiesysteem op te bouwen en hun economische en culturele banden te verstevigen. Artikel 4 van het verdrag van Brussel bepaalt dat – indien één van de partijen die het verdrag van Europa hadden ondertekent het doelwit zou worden van gewapende agressie in Europa – de andere ondertekenaars de aangevallen partij “zoveel mogelijk militaire hulp en bijstand” zouden verlenen “als in hun macht lag”.

De alliantie

De communistische coup in Praag in februari 1948 zorgde voor een korte oorlogsdreiging en nam elke Amerikaanse

twijfel weg over de wijsheid van een militaire verbintenis van de Verenigde Staten met Europa. De oplopende spanning tussen de Sovjet-Unie en het westen, die hun toppunt bereikten in de blokkade van Berlijn in juni 1948, versnelden dit proces. De aanneming van de Vandenberg resolutie door de Amerikaanse Senaat in juni 1948, opende constitutioneel de deur voor de Amerikaanse participatie in regionale defensieafspraken onder auspiciën van artikel 51 van de Verenigde Naties. In Europese ogen ging deze Vandenberg resolutie echter nog niet ver genoeg. Het voorzag niet in Amerikaanse steun bij een conflict tussen een lid van het Europese pact en de Sovjet-Unie.

Dit werd opgelost met de het Noord-Atlantisch Verdrag. In april 1948 begonnen de onderhandelingen voor een alliantie en de tekst van het Noord-Atlantisch verdrag werd in maart 1949 gepubliceerd. De ondertekenaars van het verdrag van Brussel samen met Canada en de Verenigde Staten tekenden het Noord-Atlantisch verdrag in april 1949. De kern van het verdrag was de wederzijdse verbintenis dat een aanval op een van de NAVO-staten, een aanval op allen was. Dit was vooral gericht op de

KANTINE, KOFFIE EN STUDIEGIDS, DE FSR IS ER VOOR JOU!

Aan het begin van het collegejaar zijn we begonnen als FSR 2002-2003. Wij vertegenwoordigen, met zijn zevenen, alle studenten aan de Faculteit der Geesteswetenschappen. Aangezien veel studenten onbekend zijn met de FSR is het een van onze doelen dit jaar meer mensen met ons werk te bereiken. Op die manier kunnen we alle studenten tot nu zijn.

Natuurlijk wordt er heel wat vergaarder, worden er veel brieven geschreven naar de decaan en lezen we allerlei beleidsstukken. Voor veel studenten is dit een grote “ver van m'n bed show”. De grote vraag die ik nu wil beantwoorden is niet wat de FSR allemaal doet, maar wat wij doen voor de studenten.

Daarmee wil ik beginnen met wat we al hebben gedaan voor de studenten. Na de grote inschrijfchaos van september heeft de FSR geholpen om het systeem te verbeteren. Toen bleek dat de decaan na zeven weken het plan had opgevat om alsnog mensen uit werkgroepen te zetten, heeft de FSR dat weten te voorko-

men. De studiebijbel, die dit jaar meer vragen opriep dan hij kon beantwoorden, zal dit jaar een stuk overzichtelijker worden. Na aandringen van de FSR wordt er bij de volgende gids ook ruimte vrijgemaakt voor de minors. Verder heeft de FSR de module wetenschapsfilosofie aangekaart omdat er over dat vak veel klachten binnenkwamen. Er wordt nu naar een oplossing gezocht om het vakspecifieke gedeelte beter aan te laten sluiten op het algemene gedeelte.

Een ander punt waar de FSR zich hard voor maakt, is een kantine waar mensen voor een redelijke prijs een lekkere lunch kunnen nuttigen. Aangezien er een maand lang geen contract was met de SMAA waren de kantines in het Bungehuis en het PC Hooft huis zolang gesloten. In die maand heeft de FSR gratis koffie en thee geschonken voor studenten. Studenten mochten namelijk niet de dupe worden van het wanbeleid dat werd gevoerd. Na harde onderhandelingen met het faculteitsbestuur en de SMAA zijn we tot overeenstemming gekomen. De

prijzverlaging waar wij op aandrongen is helaas op de lange baan geschoven, maar de kwaliteit van de producten zal verbeteren, evenals het aanbod. Ook komt er een klachtenbox die wekelijks bekeken wordt door de SMAA en de faculteit.

Ook zijn er, op verzoek van de FSR, in februari Owi-studenten aangesteld. Zij zijn de zogenaamde ‘ombudsstudenten’. Zij zullen praktische problemen van studenten helpen oplossen op het niveau van hun onderwijsinstituut.

Een ander punt dat alle studenten aangaat is de zogenaamde 50 ECTS-regeling. Deze regeling houdt in dat studenten in hun eerste jaar tenminste 50 punten gehaald moeten hebben om aan het tweede jaar te mogen beginnen. De FSR vindt dat te streng. Gelukkig heeft de decaan onze instemming nodig om deze regel te hanteren. Aangezien wij er niet mee instemmen zal de regel komen te vervallen.

*Namens de Facultaire Studentenraad,
Melissa Truijens*

HET AMSTERDAMSE PÈRE LACHAISE

Rust en rijkdom op begraafplaats Zorgvlied

DOOR LUC MEEWIS - Terwijl men op middeleeuwse begraafplaatsen veel kruizen, bijbelse teksten en andere momento mori tekens vindt die verwijzen naar het hiernamaals, zijn op moderne begraafplaatsen juist veel dingen terug te vinden die iets zeggen over het leven van de overledene. In de namen, portretbustes, foto's en bouwstijl van het graf gaan verschillende persoonlijke kenmerken schuil die de doden levend kunnen maken. Op zoek naar deze geheimtaal die ons kan verhalen over vergeten mensenlevens begeben we ons naar een aangelegd bos aan de Amstel, waar sinds 1870 de begraafplaats Zorgvlied ligt.

Op deze begraafplaats, die ook wel het Père Lachaise van Amsterdam wordt genoemd, liggen veel bekende Nederlanders uit de theaterwereld, intellectuelen, kroeg- en circusbazen, beruchte criminelen en natuurlijk ook veel onbekenden. Aangelegd door de tuinarchitect van het Vondelpark, David Zocher jr., staan kris kras door het hele park groepen treurbomen met hangende takken zoals platanen, berken, beuken, en treurwilgen. Deze groepen bomen waren kenmerkend voor het Engelse platteland dat als romantisch voorbeeld diende voor de Engelse landschapstuinen, tot welke categorie zoals deze begraafplaats behoort. De eenzaamheid van een enkele bezoeker wordt benadrukt door krassende kraaien in de top van een oude eikenboom en de schelle schreeuw van een blauwe reiger die snel overvliegt. Twee spechten lijken met elkaar te communiceren door om de beurt enkele seconden in razendsnel staccato met hun snavel tegen een oude boom te tikken. De zwarte aarde op en langs de graven geven een grijsachtig kleur aan de sneeuw die hierdoor op uitgestrooid as lijkt

Eén van de meest opvallende graftombes is het mausoleum van Oscar Carré, de circusbaas die in de tweede helft van de negentiende eeuw het theater Carré heeft opgericht. Zijn rustplaats is door het sierlijke hekwerk niet erg toegankelijk en doet denken aan een Griekse tempel die op een Egyptische trappiramide staat. Je kunt zelfs met een kleine trap afdalen in een kelder, waar zeer waarschijnlijk zijn familieleden liggen begraven. Deze neo-classicistische praalgraven zijn typerend voor protestantse notabelen die op Zorgvlied begraven wilden worden. Katholieken waren veel meer gecharmeerd van de Gotische bouwstijl van voor de Reformatie. Na de Eerste Wereldoorlog kwam een einde aan het

uiterlijke vertoon waaraan men ook na de dood de voornaamheid van de overledene kon aflezen.

Eén jaar voor de oprichting van Zorgvlied, in 1869, is in de wet opgenomen dat een lijk niet eerder dan zesendertig uur en uiterlijk op de vijfde dag na het overlijden begraven of gecremeerd mag worden. Een uitzondering op deze regel vormt een roodmarmeren graf, dat waarschijnlijk pas na de oorlog is vrijgegeven, maar waarop staat dat de overledene in december 1942 hopelijk haar eeuwige rust heeft gevonden:

*In Memoriam
Albertine
Susanne
Vita Israel
Geb. te A'dam
18 dec. 1888
Overl. Te Auschwitz
Dec. 1942*

Als zij in Auschwitz overleden is, is de kans zeer klein dat zij überhaupt in dit graf begraven ligt.

Als we deze gewaarwording achter ons laten, en ons verwijderen van de mistige Amstel zien we hoe een halve vliegtuigpropeller ongeveer anderhalve meter in de lucht steekt vanuit een donker marmeren grafdeksel, met verder alleen de naam: 'Yvonne Keesmann'. De eerste vraag die iedereen zal stellen die niet verder kijkt dan de propeller: Was deze vrouw een piloot en hield ze zo van vliegen dat ze alleen met een propeller begraven wilde worden? Het antwoord hierop is veel tragischer dan de onschuldige vraag als we iets verder kijken en bij het graf een klein bordje tegenkomen met een pasfoto en de tekst:

Yvonne was als bemanningslid aan boord van de DC-3 Dakota

*welke op 25 sept. 1996 verongelukte in de Waddenzee.
Zij heeft slechts 38 jaar mogen leven.'*

Maar gelukkig zijn er ook 2 luchtige en wat vrolijkere graven die beiden naar de open lucht verwijzen op een heel eigen manier en daardoor ook weer heel verschillend zijn. Zoals die van ene Ferro:

*The Sky is the limit
Len del Ferro
19-3-1921 16-5-1992
(muziekbalk)
For always in our hearts*

En de tweede met een gedicht van Jak van der Meulen:

*Ik volg de meeuwen
In hun snelle vlucht
En verlang ineens*

*Opgeheven te worden
En de eeuwigheid
Binnen te vliegen*

De enorme verscheidenheid aan grafbouwstijlen, epitafen, maar ook de aanwezigheid van leven in de vorm van vogels, kleine zoogdieren, en zelfs amfibieën en reptielen in de omliggende sloten, maken van deze begraafplaats een aantrekkelijke plaats om voorgoed de rust te vinden. Of zoals aandoenlijk in een steen op een kindergraf staat gegraveerd: 'Lieve knorretje rust zacht'.

DE BESPOTTING DER ROMEINSE KEIZERS

DOOR IVO KLAMER – Tijdens de regeringsperiode van de Romeinse keizer Claudius kwamen openbare beledigingen en bespottingen van de keizer regelmatig voor. Illustratief is de opmerking die een gewone Griek tijdens een proces tegenover deze keizer maakte: *ú? U bent een oude gek! Een Romeins ridder maakte het in de rechtszaal nog bonter, door Claudius een griffel en een lei in het gezicht te gooien en hem uit te schelden. Deze majesteitsschennis aan het adres van de keizer wordt beschreven in *De vita Caesarum*, een verzameling van twaalf bonte keizerbiografieën van de hand van de Romeinse geleerde Gaius Suetonius Tranquillus. Naast Claudius bespreekt deze schrijver hierin de levens van elf andere heersers, waaronder de beruchte keizers Tiberius, Caligula, Nero en Domitianus. Het zijn deze keizers over wie Suetonius de meest opvallende voorbeelden heeft opgetekend.*

Onder de verschillende vormen van majesteitsschennis die in Suetonius werk voorkomen, is het maken van brutale opmerkingen of grappen een veel voorkomende categorie. Dit zijn beledigingen die door de meeste heersers worden bestraft. In de biografie *Domitianus* beschrijft Suetonius hoe een man zich hardop bedenkt dat een gladiator zich wel kan verweren tegenover zijn tegenstander, maar niet tegen de organisator van de spelen, de keizer zelf. Domitianus, die zich hierdoor beledigd voelt, ziet erop toe dat de man zelf in de arena beland, op beschuldiging van majesteitsschennis. Een ander duidelijk voorbeeld is te vinden in *Nero*, wanneer Isidorus, een Cynische filosoof, tegenover de keizer opmerkt 'dat hij als zanger van Nauplius' rampspoed goed was, maar als beheerder van zijn eigen goed een ramp'. Opvallend is dat Nero de filosoof niet ter dood laat brengen, maar zich tevreden stelt met diens verbanning uit Italië. Suetonius geeft hiervoor twee mogelijke verklaringen. De eerste mogelijkheid is dat Nero zich domweg niet interesseert in de uitlatingen van Isidorus, terwijl de tweede verklaring ervan uitgaat dat hij geen stimulans wil geven aan dergelijke opmerkingen door ruchtbaarheid aan het voorval te geven.

Met de dood bestraft

Een andere categorie van beledigingen vormen allerlei dubbelzinnige opmerkingen die worden gemaakt tijdens toneelvoorstellingen. Ook hier wijkt de reactie van Nero in het werk van Suetonius af van die van andere keizers. De dubbelzinnige opmerkingen die worden gemaakt tijdens de zogenaamde Atellaanse kluchten (geïmproviseerde kluchten waarin gebruik wordt gemaakt van vaststaande typen) laten dat duidelijk zien. In *Nero* wordt de keizer door de acteur Datus in een Atellaans stuk beledigd, waar

hij op reageert door hem uit Italië te verbannen. Hoewel dit een zware straf voor Datus moet zijn geweest, valt de maatregel in het niet bij de bestraffingen van andere keizers: zowel in *Domitianus* als in *Caligula* worden beledigingen in Atellaanse kluchten met de dood bestraft.

Een afzonderlijke categorie vormen de opmerkingen die niet of nauwelijks een bewuste belediging kunnen worden genoemd, maar die wel als zodanig door de keizer worden opgevat. Het is vooral bij dit soort gevallen van 'majesteitsschennis' waar blijkt dat de mildheid van Nero zo zijn beperkingen heeft.

Zangtalenten

In principe legt Nero volgens Suetonius een opmerkelijke desinteresse aan de dag waar het beledigingen aan zijn adres betreft. Zodra hij echter het idee krijgt aangevallen te worden op het terrein van zijn persoonlijke interesses reageert hij als door een wesp gestoken. Veel mensen vallen bij hem in ongenade, louter omdat ze te weinig enthousiasme voor zijn zangtalenten aan de dag leggen. Suetonius vertelt dat ook de latere keizer Vespasianus enige tijd voor zijn leven moest vrezen, nadat hij tijdens Nero's zangtournee door Griekenland in slaap viel en zelfs helemaal niet kwam opdagen. Nero blijkt in staat om vele mensen zwaar te straffen om de meest onbenullige redenen. Het duidelijkste voorbeeld daarvan is de executie van Paetus Thrasea, omdat de uitdrukking van diens gezicht hem niet aanstaat.

Dergelijke absurde bestraffingen zijn ook beschreven in de biografieën van andere keizers, bijvoorbeeld in *Vitellius*, waarin de keizer mensen executeert omdat zij tegen zijn favoriete partij bij de wagenrennen waren, en in *Caligula*. Suetonius vertelt hoe deze laatste keizer aan de tragedieacteur Apelles vraagt wie

hem een groter man leek, zichzelf of keizer Augustus. Als Apelles aarzelt met zijn antwoord, laat Caligula hem afranselen.

Nog kwalijker is de categorie van beledigingen die bewust worden uitgelokt door de keizers zelf, omdat hen dat op dat moment voordeel oplevert. Ook daarvan zijn in Suetonius' biografieën een aantal voorbeelden terug te vinden, in *Caligula*, *Tiberius*, *Domitianus* en *Nero*. Tiberius lokt, als hij zijn kleinzoons Drusus en Nero wil elimineren, beiden uit tot een reactie. Als de kleinzoons uiteindelijk op zijn provocaties reageren, verklaart hij hen tot staatsvijand en brengt hij hen om.

Ook komt het voor dat een keizer majesteitsschennis uitlokt bij vermogende onderdanen, zodat hij hen kan veroordelen en vervolgens hun vermogen in beslag kan nemen. Deze wijze van handelen komt duidelijk naar voren bij keizer Domitianus en bij keizer Nero, terwijl dat soort praktijken Tiberius ook niet vreemd zijn. In *Caligula* worden bepaalde testamenten door de keizer ongeldig verklaard, onder meer met het excuus dat deze documenten te weinig blijf geven van dankbaarheid tegenover de keizer.

Vergif

Zelfs verklaart hij dat, wanneer mensen hem tot erfgenaam benoemen op gelijke voet met hun familie, het een belediging is dat deze mensen nadien nog doorleven. Om ze alvast een handje te helpen, stuurt hij hun vergif op, dat in eten is verwerkt. Ook Nero probeert erfenissen van rijke onderdanen voor zichzelf op te eisen. Vandaar dat ook hij bepaalt dat erfenissen van mensen waaruit te weinig dankbaarheid getuigt, wegens majesteitsschennis zullen toevallen aan de staat.

Lees verder op de volgende pagina

Vervolg van de vorige pagina

De laatste categorie van beledigingen wordt gevormd door schriftelijke teksten die gericht zijn tegen de keizer. Het probleem waarvoor veel keizers zich bij de bestraffing van beledigende teksten zien geplaatst, is dat het in de regel anonieme werken betreft, waardoor een simpele bestraffing niet mogelijk is. De keizers proberen op verschillende manieren op de schotschriften in te spelen. In *Tiberius* is het volgende schotschrift opgenomen:

“Wreed en hardvochtig bent u; wilt u alles in één regel horen?

‘k zweer dat uw moeder niets meer voor u voelt.

Ridder bent u niet eens. Waarom? U hebt geen vermogen.

Wilt u nog meer? U bent maar een balling op Rhodos.”

Tiberius doet in eerste instantie net alsof dit soort bespottingen het gevolg waren van de frustraties van individuen over zijn strikte beleid, zonder dat deze kritiek op de realiteit gestoeld was. Hij probeert de intenties van de auteurs te bagatelliseren door zijn eigen gelijk te benadrukken. Weer anders is de reactie van Nero, die opnieuw opvalt door de desinteresse die hij ten toon spreidt.

Paranoia

Van geheel andere aard is de reactie die in *Domitianus* wordt beschreven. Wanneer de keizer in deze biografie een edict uitvaardigt voor het omhakken van wijngaarden komen er al snel verzen in omloop, waarin op zeer beledigende wijze op de maatregel wordt gereageerd. In plaats van zijn eigen wil door te zetten, trekt Domitianus zijn maatregel hierop in. Volgens Suetonius komt deze

houding voort uit een grote angst voor aanslagen op zijn leven, en raakt hij al om het minste geringste van slag af. Het zal deze angst zijn geweest die Domitianus ertoe brengt om uiterst paranoïde te reageren, niet alleen in het geval van anonieme schotschriften maar ook in het geval van andere geschriften, op publicaties waarvan de auteurs wel met naam en toenaam bekend zijn. Teksten die op het eerste gezicht onschuldig lijken te zijn, kunnen door Domitianus als beledigend of bedreigend worden gezien, waarna een harde straf volgt. Zo laat hij de geschiedschrijver Hermogenes van Tarsus kruisigen, wegens een klein aantal dubbelzinnige opmerkingen in diens werk. Ook een zekere Junius Priscus wordt door Domitianus ter dood veroordeeld, omdat hij een lofredevoering op twee tegenstanders van de keizer had gepubliceerd.

Contrast

De biografieën van Suetonius laten een zekere overeenkomst zien in de wijze waarop verschillende keizers met het begrip majesteitsschennis omgaan. Domitianus, Tiberius, Caligula en Nero maken zich volgens deze auteur allemaal schuldig aan het zwaar bestraffen van majesteitsschennis. Nero wijkt enigszins van de andere auteurs af door de grote desinteresse die hij in veel beledigingen heeft, maar wanneer het over zaken gaat die hem nauw aan het hart gaan, reageert hij net zo streng als de drie andere keizers. Het contrast met de gemoedelijke Claudius, die volgens Suetonius zelfs de meest grove vernederingen en bespottingen over zich heen laat komen, en alleen strenge straffen uitdeelt op verzoek van zijn zeer invloedrijke vrouwen en vrijgelatenen, is daarmee bijzonder groot.

BERICHTEN UIT BRUGGE

DE WERELD VAN ERRIK

Op het Rokin voegden Marokkaantjes, die doordat ze hun gezicht met witte lippen hadden omzwachteld op Jihadstrijders leken, zich bij de menigte. Vanaf de dam klonk gejuich. Vaders met kinderen op de nek probeerden wat mee te krijgen van het hele gebeuren. Ik was de demonstratie komen bekijken, ik nam wat foto's en liep op een gegeven moment zelfs helemaal vooraan, met een zak bolongese chips en een blikje Coca Cola in de handen. In een café dronk ik een biertje en ging daarna het einde van de demonstratie op het Leidseplein aanschouwen. Tussen de ouwe hippies met hun ludieke spandoeken liep een jongen in trainingspak. Hij trok zijn jasje op, ik zag het handvat van een zwarte stalen knuppel die in zijn linkerbroekspijp stak.

's Nachts was ik dronken. En erg vervelend. Het kon me allemaal geen zak meer verrekken. Ik gooide mijn lege glazen op de grond en moest lachen toen mijn neef een meisje in de kont kneep. We staken onze middelvingers op toen ze wegging. Ik stond te tolleren op mijn benen toen de lichten aan gingen. Op straat zochten twee Oost-Europese types ruzie. In gebrekkig Engels scholden ze ons uit voor homo's maar ik was zelfs te dronken om me te laten provoceren. Eenmaal thuis aten we opgewarmde couscous. In bed vroeg ik me af waar ik toch naar op zoek ben. Ik zag mijn spiegelbeeld voor me, het vet in mijn gezicht en de verwaterde irissen tussen het bloeddorlopen oogwit. Ik bedacht me dat ik misschien maar geen kinderen moet nemen.

Zondag en maandagavond heb ik in volstrekte nuchterheid zittend op de bank doorgebracht. De kachel hoog, de tv aan en een kop thee erbij. Al twee maanden ben ik alleen. Ik ga alleen naar de supermarkt, kook alleen, doe alleen de afwas. 's Avonds laat komt mijn huisgenote thuis. Ze ligt twee muren en een halletje verderop, maar het is fijn dat er nog iemand in huis slaapt. Twee of drie keer per week zit ik met andere mensen te zuipen en te praten. Verder is er niets dan weldadige rust. Eenzaam? Soms, maar dat is een gering offer voor de innerlijke rust en het gelukzalige, aan lethargie grenzende gevoel van welbevinden dat zich van me meester heeft gemaakt.

Zo nu en dan echter voel ik angst. Ze fluistert: hoe lang nog?

Our Man in Hong-Kong

DOOR MELCHIOR BUSSINK - A/C -een typisch geval van traditioneel Cantonese poëzie- staat voor *airconditioning*. Een machine die speciaal voor de behoeftige mens de conditie van de lucht regelt. Regelen is eigenlijk een groot woord. Het is meer een kwestie van heel hard en met heel veel kabaal verse lucht door een te kleine buis stuwen. Maar omdat verse lucht schaars is, moet het hier als een hemels geschenk worden beschouwd. Overal waar je komt vind je ze. Zelfs de kleinste scheet op het kleinste stationnetje op 3 uur reizen buiten de stad is niet veilig. Linea recta wordt de nietsvermoedende scheet met snelheden van tegen de 70 km/u naar de andere hurkende buurman geblazen. Uiteraard heeft ook hij een A/C boven zijn stinkende lichaam hangen, dus reken maar uit hoe hard de scheten bij het laatste hokje onder de bamboe deur door stormen. Cyclonen zijn er niets bij. (Vakantieman-tip: voor het hurken ALTIJD even checken hoe de windrichting is!)

Van alle turbine testplaatsen is mijn universiteit toch echt de über A/C- locatie. Zodra ik een willekeurig universiteitsgebouw binnenloop waaien de krullen spontaan uit mijn kapsel. Met moeite kan ik mijn ogen openhouden. En inmiddels heb ik mijzelf aangeleerd bij binnenkomst de mond dicht te houden. Nietjes en muggen wegen niets.

De klaslokalen zijn misschien nog wel erger. Een constante vorm van permafrost, afgewisseld door arctische passaatwinden. Het is dat ik de eerste tien minuten altijd mijn weggeblazen papieren achterna moet rennen, anders was ik al bij de Ming-dynastie onderkoeld geraakt. En als ik mijn pen langer dan twee minuten niet gebruik vriest het vanzelf vast aan de tafel. De universiteit lijkt verdomme wel gesponsord door Kaptein Iglo!

En de Chinese studenten? Die zijn inmiddels al zo geacclimatiseerd dat ze vol verbijstering naar de achterste rij achterom kijken.

Daar zitten wij internationale *exstrange* students ingepakt in NorthFacejassen en bontmutsen met glühwein in de wanten. (Mijn koek&zopie kraam op de achterste rij is inmiddels al beursgenoteerd)

En ben je net een beetje gewend geraakt aan je permanente onderkoelingsverschijnselen, sta je plotseling met je loopneus weer buiten in de brandende zon. Fijn. Wederom lachen de lokale studenten hun ogen scheel als ze zien dat een zwetend groepje klappertandende blanken zich midden op de campus gehaast van de poolkleding ontdoet. Dit ritueel vindt gemiddeld drie keer per dag plaats. A modern day freakshow.

Hoe lawaaiig en hartslagverlagend een A/C ook is; de noodzakelijkheid ervan is mij vorige week goed duidelijk

geworden. Tijdens een veertiendaagse rugzaktrip door Thailand en Cambodja belandde ik en mijn drie (United we Stand) Amerikaanse vrienden in een hotel. Buiten was het dertig graden, binnen misschien wel heter.

De éénmeterdrieënvijftig lange hotelmedewerker wees ons de twee kamers. Eén met, en één zonder aircó. Als gevolg van de natuurlijke selectie die ons primaten kenmerkt ('t recht van de oudste, slimste en meest asociale), besloot ik de kamer met A/C te nemen terwijl zij met hun drieën mochten uitvechten hoe ze in hun eigen heteluchtoventje gingen passen. (Sinds die dag ben ik door hun toegevoegd aan de Axis of Evil. Niet dat het mij ene reet kan schelen, want ik als Europeaan veto toch alles.) Die nacht heb ik als een koning zo goed geslapen (dankzij de zovende propellers boven mijn hoofd droomde ik dat ik als Airwolf-piloot de wereld redde uit handen van de Grootste Schurk Van Het Noordelijk Halfron, GWB.) terwijl mijn bushiaanse burens de hele nacht uit pure ellende om toerbeurten met Cambodjaanse reisgidsen hebben staan wapperen om enigszins verkoeling te krijgen. Zie hier het bewijs van de noodzaak van A/C. Een korte blik in mijn agenda leert me nu dat ik over vijf minuten college heb. Maar waar heb ik nou toch mijn thermosondergoed gelaten?

Bā, Míng Xī

Eindeloos op bezoek bij...

Fred Spier

OP DE FIETS NAAR NIGERIA

Een wereldhistoricus in Spé

DOOR MARIA WILLEMSE EN RACHEL JOBELS – “Ik probeer altijd te kijken naar de wereld als geheel en niet naar uitzonderlijke geschiedenissen.” Fred Spier is coördinator van *Geschiedenis in het Groot en wereldhistoricus*. “Er is geen opleiding om wereldhistoricus te worden, ik heb het zelf bij elkaar gesprokkeld. Ik ben begonnen als chemicus, maar dat gaf mij niet het gevoel dat ik bezig was iets goeds te doen voor de mensheid.”

Interesse in het milieu speelde ook een rol. “Ik zag de milieuproblemen die nu heersen al aankomen, er werd echter helemaal geen aandacht aan besteed.” Ook had hij het idee dat hij weinig van de wereld wist en begon te reizen. “Een goede vriend van mij was als vervangen-

de dienstplicht scheikunde aan het geven in Nigeria. Ik heb twee keer geprobeerd over land daar heen te reizen. De eerste keer mislukte; toen ik in Zuid-Soedan aankwam, hield het vervoer gewoon op. Ik heb nog een fiets gekocht, maar ik hoorde zoveel enge verhalen over enge

ziektes en enge beesten. En ik had nog wel een paar honderd kilometer zandweg te gaan, dus heb ik dat maar niet doorgezet.” De tweede keer, via de westelijke Sahara, is het wel gelukt.

Lees verder op de volgende pagina

Vervolg van de vorige pagina

Het vele reizen zette hem aan het denken: Hoe zijn we in deze situatie terecht gekomen? “Ik dacht het antwoord te vinden in de culturele antropologie. Ik had een boek van Marvin Harris gelezen. Daardoor leerde ik iets over de hele wereld, van aap tot de moderne mens in tweehonderd bladzijden. In de Nederlandse culturele antropologie komt dat niet voor.” Tijdens zijn studie culturele antropologie deed hij onderzoek in de Andes in Peru. “Ik wilde naar een samenleving die in hoge mate zelfvoorzienend leeft om te kijken hoe dat in zijn werk gaat. Ik probeerde de geschiedenis van Peru over de laatste 5000 jaar te reconstrueren binnen de geschiedenis van de wereld. Een informele geschiedenisopleiding dus, waar ik heel veel van geleerd heb.” Peru heeft hem diep geraakt. “Ik ben er erg vertrouwd geraakt met alles, ook de mensen. Ze zijn heel gezellig en hartelijk. Ze hebben ook nog heel andere kwaliteiten. (lachend, red.) Ga zelf maar kijken.”

Hij studeerde culturele antropologie aan de VU in Amsterdam. “Omdat ik een exacte wetenschapper was, had ik altijd enige argwaan ten opzichte van sociale wetenschappen gehouden. Het zou er allemaal maar een zootje zijn. Ik ging in Leiden kijken, maar die knakker kwam ten eerste een kwartier te laat en had veel te weinig tijd om zijn lange verhaal te houden. Dus koos ik voor de VU, daar konden ze me precies vertellen wat ze gingen doen.”

Big History

Nadat Fred Spier gepromoveerd was aan de Amsterdamse School voor Sociaal-wetenschappelijk onderzoek, kwam in 1993 *Geschiedenis in het Groot*. “Het was alsof ik aan mijn derde studie begon. Ik heb echt vijftien jaar achter elkaar niet goed geslapen omdat ik zoveel heb gelezen en nagedacht. Elke lezing roept nieuwe vragen op en ik wilde zoveel mogelijk overal antwoorden op hebben.” Zijn streven is om als coördinator van het programma in principe op elke vraag een antwoord te hebben.

Het idee van ‘Big History’ komt oorspronkelijk uit Australië. In december 1994 werd in Nederland de eerste cursus gegeven. Dit jaar is inmiddels de negende keer. “We onderhouden contacten met alle organisatoren over de hele wereld. We hebben ook elk jaar een gastspreker. Dit keer was dat afgelopen vrij-

dag de paleo-antropoloog Milford Wolpoff uit de Verenigde Staten. We trekken heel vooraanstaande mensen aan, het enthousiasme is erg leuk.”

De wereldhistoricus woont momenteel met zijn vrouw en drie-en-een-half jaar oude zontje op het eiland Sporenburg in het Oostelijk Havengebied te Amsterdam. “Vroeger was dit een ran-geerterrein. Het gebouw is heel nieuw, het is twee jaar geleden opgeleverd. Het is fantastisch geïsoleerd, je hoeft hier nauwelijks te stoken, ook niet in de winter.” Het gezin woont aan de Baron G.A. Tindalstraat. “Die Tindal was een echte havenbaron, een fikse uitbouter dus, maar ja, ik heb die straatnaam niet zelf uitgekozen.”

In zijn studententijd woonde hij onder andere in een woongroep in de Van Breestraat. “Het was het enige verwaarloosde huis in een verder keurige straat. Het was een curieuze groep mensen: variërend van een jongen die alle ge-neugten van Amsterdam tot zich nam tot een overserieuze pianoleraar.”

Rijke uitbueters

In zijn vrije tijd vindt Fred het leuk om met zijn zontje met de treinen te spelen. “Ik lees weinig romans. Ik ben soms bang dat ik verzonnen verhalen ga verwarren met wat echt is. Ik ben altijd meer geïnteresseerd in wat er echt gebeurt is.” Wel ontspannend vind hij het beluisteren van muziek. “Ik houd vooral van Latijns-Amerikaanse muziek, met name volksmuziek. Klassieke muziek vind ik te stijf, ook de achtergrond spreekt mij niet aan. Het was echt de muziek van de rijke uitbueters.”

De student van nu wil hij meegeven dat er nog veel te doen is. “Wees niet bang als je iemand tegen komt van een andere vakgroep. Ze hebben vaak een interessant verhaal. In principe is alles begrijpelijk als je maar iemand treft die bereid is het je begrijpelijk uit te leggen. Voel je niet klein, maar juist uitgedaagd.”

Colofon

EINDELOOS is een onafhankelijke periodiek van voor de studierichting Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam en is gelieerd aan de studievereniging Kleio. **EINDELOOS** verschijnt eens per twee weken en is beschikbaar voor alle geschiedenisstudenten en –docenten.

Hoofdredactie

Errik Buursink

Eindredactie

Errik Buursink

Ivo Klamer

Edward Liddiard

Vormgeving

Errik Buursink

Rachel Jobels

Redactie

Annemarie Bos

Madelon Burgerhout

Rachel Jobels

Ivo Klamer

Edward Liddiard

Luc Meeuwis

Gerben Segboer

Emil Tuytel

Leontien Watzema

Medewerkers

Maria Willemse

Drukkerij

Universiteit van Amsterdam

Iedereen kan schrijven voor **EINDELOOS**. De redactie zoekt artikelen op het gebied van geschiedenis, de actualiteit, politiek, cultuur en onze opleiding, faculteit en universiteit. Ook opinie-stukken, goede columns en reacties op artikelen zijn welkom.

Adres: Spuistraat 134, kamer 557,
1012 VB Amsterdam

E-mailen kan ook:
eindeloos_uva@hotmail.com